

Asia: VN/3357/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi pakkokeinolain 8 luvun 29 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusministeriö on pyytänyt tietosuojavaltuutetulta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi pakkokeinolain 8 luvun 29 §:n muuttamisesta.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi pakkokeinolain 8 luvun 29 §:ää siten, että tuomioistuimien vahvistaisi pidättämiseen oikeutetun virkamiehen laite-etsintää koskevan päätöksen tiettyjä erikseen määriteltyjä poikkeuksia lukuun ottamatta ennen laite-etsinnän aloittamista.

Esityksen taustalla on Euroopan unionin tuomioistuimen 4.10.2024 antama tuomio (C-548/21), jonka mukaan toimivaltaisen viranomaisen mahdollisuus saada pääsy matkapuhelimen sisältämiin tietoihin edellyttää asianmukaisesti perusteltuja kiireellisiä tapauksia lukuun ottamatta sitä, että tällaisen mahdollisuuden käyttämisen edellytykseksi on asetettu kansallisessa lainsäädännössä tuomioistuimen tai riippumattoman hallintoelimen suorittama etukäteisvalvonta.

Tietosuojavaltuutetun lausunto

Nyt lausunnolla olevan hallituksen esitysluonnoksen osalta on arvioitavana muun muassa EU:n yleisen tietosuojasetuksen (EU 2016/679), henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain (1054/2018, jäljempänä rikosasioiden tietosuojalaki), perustuslain sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen vaatimukset.

Henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn tulee tapahtua lain tasolla ja sen tulee olla kattavaa, täsmällistä ja tarkkarajaista. Lisäksi henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhtainen asetettuun tavoitteeseen nähden. Lainsäädännön on oltava myös selkeää ja sen soveltamisen on oltava ennakoitavaa.

Laite-etsinnässä käsitellään henkilötietoja. Käsiteltävät henkilötiedot voivat olla erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia, arkaluonteisia henkilötietoja tai hyvin syvälle henkilön yksityisyyteen meneviä tietoja, jolloin henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn tulee olla tarkkarajaista ja henkilötietojen käsittelyyn tulee kiinnittää erityistä huomiota. Esitysluonnoksen sääntely on kannatettava, koska se on täsmällinen, tarkkarajainen sekä oikeasuhtainen asetettuun tavoitteeseen nähden.

Ehdotuksen perusteella voidaan arvioida, että lakiin ehdotettu säännös on välttämätön henkilötietojen käsittelyn oikeuttamiseksi. Henkilötietojen käsittelyä ei voida tarkoituksenmukaisesti toteuttaa ilman tietosuoja-asetusta ja rikosasioiden tietosuojalakia täsmentävää kansallisen liikkumavaran puitteissa toteutettua sääntelyä asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Esityksessä ehdotetulla sääntelyllä myös vahvistetaan perustuslain 10 §:ssä säädettyä yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklan mukaisen yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamisen ja 8 artiklan mukaisen henkilötietojen suojan vaatimusta, kun laite-etsintää koskevan päätöksen vahvistaa tuomioistuin.

Tietosuojavaltuutettu pitää myös esitysluonnoksessa valittua sääntelytapaa perusteltuna ja hyväksyttävänä. Esitysluonnoksessa valittu sääntely, jossa tuomioistuin vahvistaisi pidättämiseen oikeutetun virkamiehen laite-etsintää koskevan päätöksen tiettyjä erikseen määriteltyjä poikkeuksia lukuun ottamatta, turvaa paremmin rekisteröityjen henkilötietojen suojaa ja on Euroopan unionin tuomioistuimen antaman tuomion (C-548/21) vaatimusten mukainen.

Tukia Miia
Tietosuojavaltuutetun toimisto